

Vilma Hannén

KUVAAJANA
PÄIVITTÄISTUOTANNOSSA

Muuttuvat työkäytännöt

Kaakkois-Suomen Ylellä

Opinnäytetyö

Viestintä

Maaliskuu 2016

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Vilma Hannén	Medianomi	Maaliskuu 2016
Opinnäytetyön nimi		
Kuvaajana päivittäistuotannossa – Muuttuvat työkäytännöt Kaakkois-Suomen Ylellä		32 sivua + DVD liite
Toimeksiantaja		
Ohjaaja		
Lehtori Jori Pölkki		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyö käsittelee kuvaajan ammattia uutisten päivittäistuotannossa. Se pureutuu uutiskuvaajan keinoihin ja työtapoihin, sekä uutiskerronnan visuaalisiin mahdollisuuksiin. Uutiskuvaa tutkitaan myös syvemmin dokumentaarisen ja elokuvallisen ajattelun kannalta. Työssä pohditaan uutiskuvan kertakäyttöisyyttä, leikkaavaa kuvaamista, sekä sosiaalista mediaa nykyajan ja tulevaisuuden uutisalustana. Tv-kameratyöskentelyn alkuajoista siirrytään tämän hetkisiin muutoksiin Yleisradion aluetoiminnassa.</p> <p>Opinnäytetyön produktiivinen osuus ja käytännön tieto perustuu työkokemukseen Kaakkois-Suomen Ylellä, jossa oli tarjolla mediatoimittajan sijaisuus loppupalvesta 2015. Tällöin Ylen alueelliset tv-uutiset keskitettiin lähetettäväksi Tampereelta. Opinnäytetyössä Kaakkois-Suomen paikallistoimitusta käsitellään työyhteisönä, sekä sen läpikäymän ATVU-uudistuksen kautta. Muutoksiin perehdytään erityisesti mediatoimittajaan vaikuttaneiden, kuvallisten uudistuksien kannalta.</p> <p>Työn tarkoituksena oli tutkia uutiskuvaajan työnkuvaa aloittelevan kuvaajan silmin, sekä ATVU-pajaan siirtymistä yhden Ylen aluetoimituksen näkökulmasta. Opinnäytetyö keskittyy yhteen työyhteisöön ja työnkuvaan, mutta heijastelee uutiskuvaamista ja visuaalisen journalismin kehitystä myös yleisemmällä tasolla.</p> <p>Tutkimus tutustuttaa uutiskuvaajan työnkuvaan, uutisen visuaaliseen puoleen, sekä paikallistoimituksen haasteisiin.</p> <p>Uusia visuaalisen toteutuksen ohjeita uutisjuttuihin sovellettiin Kaakkois-Suomen Ylellä kokeilevalla otteella. Pyrkimys toiminnallisempaan uutistoteutukseen näkyy myös omissa uutisjutuissa, jotka toimivat tämän opinnäytetyön produktiivisena osiona.</p>		
Asiasanat		
videokuvaaminen, päivittäistuotanto, uutisjuttu, uutinen		

Author (authors)	Degree	Time
Vilma Hannén	Bachelor of Culture and Arts	March 2016
Thesis Title Video Photographer in a Daily News Production – Changing Work Practices at the South-East Finland YLE		32 pages + DVD
Commissioned by		
Supervisor Jori Pölkki, Senior Lecturer		
<p data-bbox="150 663 284 689">Abstract</p> <p data-bbox="150 730 1366 981">The thesis examined the video photographer profession at a daily news production. It delved into the video photographer means and methods as well as on visual storytelling opportunities. The news image was also examined with a documentary and cinematic way of thinking. The thesis studied the disposable nature of the news, shooting like an editor and social media as contemporary and future platform for news. The research started with the beginning of the TV-camera work and continued to the current changes in YLE's regional operations.</p> <p data-bbox="150 1025 1385 1240">The productive part of the thesis and the practical knowledge was based on professional work experience in South-East Finland YLE, where I was the media reporter deputy to the end of winter 2015. At that time YLE regional television news were centralized in Tampere Mediapolis. The thesis examined the South-East Finland YLE as a work environment and the process of reforming the ATVU structure. The changes were explored especially through the new visual instructions for the media reporter.</p> <p data-bbox="150 1285 1369 1460">The objective of the thesis was to examine the video photographer's job description through the eyes of a novice media reporter and study the reformation of ATVU from the point of view of a regional branch. The thesis focused on singular work community and job description but it reflects the TV-camera work and the development of visual journalism also in more general terms.</p> <p data-bbox="150 1505 1378 1572">The study introduced the job description of a video photographer, the visual side of the news and the challenges of a regional news station.</p> <p data-bbox="150 1617 1385 1720">The new ATVU guidance for a more visualized news stories was taken by storm at the South-East Finland YLE. The pursuit of a more operational implementation can also be seen in my own news stories that are used for the productive part of the thesis.</p>		
Keywords video photography, regional news, television, camerawork, news story		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KAMERATYÖN HISTORIAA	6
2.1	Television alkuaika ja Yleisradio	6
2.2	Tv-kameratyön ammatit ja työnkuva.....	7
2.3	Tv-kuvaajan työvälineet ja -tavat	8
3	UUTISKUVAAJAN KEINOT JA VASTUU	9
3.1	Hyvä uutiskuva	9
3.2	Uutiskuvan rajausta ja sommittelu	10
3.3	Uutiskuva on ikuisen ja kertakäyttötavaraa	12
4	UUTISJUTTU RAKENTUU	13
4.1	Dokumentaarinen vs. elokuvallinen ajattelu.....	13
4.2	Toimittaja on ohjaaja: toimittajan ja kuvaajan yhteistyö	14
4.3	Äänen vaikutus kuvaan uutisjutussa.....	15
4.4	Uutiskuvan leikkaus: kuvaaja leikkaa kuvaustilanteessa	16
5	TYÖPAIKKANA PAIKALLISTOIMITUS	17
5.1	Työyhteisö ja mediatoimittajan rooli.....	17
5.2	Tv-lähetyksen rakenne	19
5.3	Uutisjuttu tv-lähetyksessä: sähke, 100 ja uutisjuttu.....	20
6	MUUTOKSET TYÖTAVOISSA.....	21
6.1	Aikaisemmat uudistukset Ylen alue-toiminnassa	21
6.2	Ylen alueuutisten keskittäminen Tampereelle ja ATVU-pajaan siirtyminen	22
6.3	Muutokset Ylen tv-juttujen visuaalisessa toteutuksessa	24
6.4	Sosiaalinen media audiovisuaalisena alustana	26
6.5	Omat uutisjutut.....	27
7	POHDINTA	29
	LÄHTEET.....	31

1 JOHDANTO

Ylen arvo suomalaisille -tutkimus 2014 osoitti, että suomalaiset luottavat Yleisradioon ja luottamuksen taso on vuodesta 2011 lähtien noussut (Aalto 2014, 5). Toisaalta Ylen merkitystä ja tarpeellisuutta on viime aikoina puntaroitu hallituksessa. Ylen tehtäviä halutaan karsia ja rahoitukseen tehdä merkittäviä leikkauksia. Myös Yle uutisten kilpailukykyä tullaan selvittämään. (Lyytinen 2016.) Opinnäytetyössäni tutkin tämänhetkisiä Ylellä tapahtuneita muutoksia, vertailen niitä aikaisempiin uudistuksiin ja käyn läpi Yleisradion historiaa uutiskuvaajan näkökulmasta.

Televisio- ja elokuva-alan tekniikka kehittyy valtavasti harppauksin, mutta kuvallisen kerronnan säännöt ja sommitelmalliset ratkaisut pitävät pintansa. Visuaalinen maailma hahmottuu meille tietyin, kaavamaisin tavoin. Katse hakeutuu silmää visuaalisesti miellyttäviin kompositioihin, se etsii liikettä, toimintaa – elämää.

Uutismaailmassa olemme tottuneet hyvin perinteiseen audiovisuaaliseen esittämisen tapaan. Nyt Yleisradion aluetoimintaan on kuitenkin esitetty uusia linjauksia, jotka pyrkivät uutisjuttujen toiminnallisempaan toteutukseen. Opinnäytetyössäni tarkastelen Ylen alueilla tapahtunutta ATVU-uudistusta, eli alueellisten tv-uutisten siirtymistä Tampereelle ja sen aiheuttamia muutoksia työikätyöväestössä Kaakkois-Suomen Ylellä. Toimituksia Kaakkois-Suomen Ylellä on Lappeenrannassa, Kotkassa, sekä Kouvolassa. Työsuhteeni aikana työskentelin pääasiassa Lappeenrannan toimipisteellä, mutta toisinaan myös Kymenlaakson toimituksissa.

Kiinnostukseni kuvalliseen kerrontaan ja uutisten visuaaliseen puoleen ajoi minua tutkimaan uutiskuvaajan keinoja. Millainen on hyvä uutiskuva? Millainen se voisi olla? Opinnäytetyössäni pyrin tutkimaan uutiskuvaa, sen sommitelmallisia ratkaisuja ja vaihtoehtoja. Tavoitteenani oli soveltaa työjaksossa keräämäni käytännön tietoa ja avata kuvaajan työnkuvaa myös laajemmin.

Produktiivisena osuutena opinnäytetyössäni toimivat kuvaamani ja leikkaamani uutisjutut. Niissä näkyy pyrkimys ATVU-uudistuksen mukaisiin toiminnallisempiin uutisjuttuihin, niin kuvalliset onnistumiset, kuin tehdyt virheetkin.

2 KAMERATYÖN HISTORIAA

2.1 Television alkuaika ja Yleisradio

Televisiotoiminnan voidaan katsoa pyörähtäneen käyntiin Yleisradiossa vuonna 1956, kun johtokunta esitti 11. toukokuuta hallintoneuvostolle muistion ”Televisiotoiminnan aloittaminen Suomessa”. Muistiossa esitettiin muun muassa että tilapäinen tv-studio pystytettäisiin Pasilan radioasemalle, kuva- ja äänilähettimet Stadionin torniin ja asemaverkkoa laajennettaisiin Helsingin lisäksi Turkuun, Tampereelle, Lahteen, sekä Forssaan. Tavoitteena koetoiminnan aikana oli noin kuuden tunnin viikoittainen ohjelmamäärä, jota vuoteen 1960 mennessä kasvatettaisiin 15 tuntiin. Ensimmäiset tv-lähetykset tapahtuivat 16-14. lokakuuta 1956 Helsingin kauppakorkeakoululla, jossa oli tällöin käynnissä radio- ja televisionäyttely. (Ilmonen 1996, 103–104.)

Vuoden 1958 alussa Yleisradion tv-lähetykset vakinaistettiin, tosin kesäkuukausina ohjelmatarjontaa oli vähemmän. Syyskuussa 1959 ohjelmia alettiin lähettää viikon jokaisena päivänä. Ensimmäiset televisiouutiset esitettiin senaikaisessa Suomen Televisiossa tiistaina 1.9.1959 klo. 20.45. Uutismateriaalin tuotti Suomen Tietotoimisto ja uutislähetys kesti kolme minuuttia. Uutistenlukijana toimi Jaakko Jahnukainen, jolle tämä ensimmäinen lukukerta jäi myös viimeiseksi hänen liian vahvan viihteellisen leimansa vuoksi. (Pernaa 2009, 11–16.)

Televisio saapui siis Suomeen 1950-luvulla, mutta radio toimi edelleen suosituimpana viestinnän välineenä pitkään 1960-luvulle mentäessä. Radion lisäksi lehdistö oli monilukuista ja usein vahvasti jotakin poliittista väriä tunnustavaa. Televisiouutiset pyrkivät alkuaikoinaan esittämään virallista ja puolueetonta kantaa erona usein asenteelliseen lehdistöön. (Pernaa 2009, 17.)

1960-luvun alkuvuosina kansainvälisen kuvamateriaalin saatavuus oli laajempaa ja nopeampaa. Kotimaan uutisten kehittäminen oli kuitenkin haastavaa, sillä vaikka tapahtumat kotimaassa pystyttiin televisiossa kertomaan, ei niiden tueksi löytynyt kuvamateriaalia. Itsenäinen kuvallinen uutistuotanto oli tuolloin uutisten mittavin puute. Uutistoiminta muuttui kuitenkin ammattimaisemmaksi 1960-luvun puolivälissä, vaikka todellista muutosta tapahtuikin vasta vuosikymmenen jälkipuoliskolla. (Pernaa 2009, 27–31.)

Tv-uutisten kuvalliset uutisjutut keskittyivät eduskuntaan. Kuvissa näkyi kansanedustajia ja ministereitä, valtiopäivien toimia sekä vähitellen myös lakiesityksien käsittelyjä. Toimittajan roolina oli vielä 1960-luvun alkupuolella kysyä kysymykset ja muuten pysytellä taka-alalla. Haastattelut tehtiin aina haastateltavan ehdoilla, eikä toimittaja ottanut aiheeseen juuri millään tavalla kantaa. Televisiouutisten kuvallisesta laadusta näkyy selvästi, että uutiskuvaaminen oli kuvaajille vain sivutoimista työtä. Päätoimisia uutistoimittajia Yleisradiolla oli vähän, mutta kuvaajia vieläkin vähemmän. Kotimaassa kuvanvaihtajat toimivat oman kaluston varassa ja kuvien sisältö ja laatu vaihteli kuvaajan mukaan. Uutisjutuissa ei ollut journalistisia kärkiä, vaan ne olivat pikemminkin editoimattomia tunnelmapaloja suomalaisten elämästä. (Pernaa 31–33.)

2.2 Tv-kameratyön ammatit ja työnkuva

Tv-kameratyön ammatit ovat murroksessa samalla tavalla kuin muutkin media-alan ammatit. Moniosaaminen kamera- ja studiotekniikan puolelta on välttämätöntä, sillä tekniikka menee suurin harppauksin eteenpäin ja kilpailu media-alan työpaikoista on kovaa. Ammattiroolitkin saattavat osittain sulautua yhteen. Esimerkiksi Ylen paikallistoimituksissa toimittajia rohkaistaan kuvaamaan itse uutismateriaalia kännykällä, tai uutiskuvaaja saattaa myös tehdä lyhyen haastattelun ilman toimittajaa. Kuvausammattien muuttuessa on tv-alalle valmistuvien Korvenojan (2004, 25) mukaan hyvä tietää tv-kameratyön tarkemmat ammattiroolit:

- kamera-assistentti
- kameramies (monikameraryhmässä)
- valaiseva kameramies (monikameraryhmän kokonein kameramies)
- kuvaaja/ TV-kuvaaja
- valaiseva kuvaaja
- kuvasuunnittelija

Kamera-assistentti toimii kuvaajan avustajana valaisussa ja vaikeissa kuvaus-tilanteissa. Kamera-assistentteja on lähinnä elokuvaproduktioissa ja tuotantoyhtiöissä. Kameramiehen tehtävänä on operoida yhtä kameraa monikamera-tuotannossa, kun taas valaiseva kameramies hoitaa lisäksi pienimuotoista valaistusta. Tv-kuvaaja vastaa monikameratuotannossa valaisusta. Hän ei pääsääntöisesti itse kuvaa, paitsi yksikameratuotannoissa, jotka hän kuvaa ja va-

laisee. Yleisradiossa on myös työntekijöitä kuvasuunnittelija nimikkeellä, vaikka ohjelmasta riippuen myös ohjaaja tekee kuvasuunnittelua. Korvenoja (2004, 26) rajaisi uutiskuvaajat omaksi ammattiryhmäkseen, sillä uutiskuvaus eroaa muista yksikameratoteutuksista sen nopeatempoisuuden ja hankalien olosuhteiden kannalta. (Korvenoja 2004, 25–26.)

Onnistunut kameratyöskentely näkyy, mutta on huomaamatonta. Sen tarkoituksena on viedä kuvakerrontaa eteenpäin sulavasti, ohjelman kannalta luontevasti. Kameramiehen työnkuvaan kuuluu luovuus, mutta hänen tulee pystyä myös hoitamaan oma osuutensa rauhallisen mekaanisesti stressaavassakin tilanteessa. Ennen kaikkea kameramiehen työ on ryhmätyötä, jossa sosiaalisuus ja palveluammattimainen asenne vievät pitkälle. (Korvenoja 2004, 24.)

2.3 Tv-kuvaajan työvälineet ja -tavat

Tv-kameratyöskentelyssä työvälineet ovat usein raskaampia ja vanhanaikaisempia, kuin elokuvatuotannoissa. Elokuviissa on totuttu hyvin tarkkaan kuvan laatuun, kun taas tv-tuotannoissa nähdään usein standardia tv-laatua. Tv-kuvaajan työ voi olla yksikamerakuvausta tai monikameratuotantoa. Kun kyse on studiossa suorana lähetettävästä tv-lähetyksestä, käytetään monikameratoteutusta, mutta uutisjuttua kuvatessa käytetään vain yhtä kameraa.

Ylen paikallistoimituksissa on käytössä Panasonic P2-kameroita. Uudemmat versiot kameroista ovat suhteellisen pieniä, mutta silti huomattavasti raskaampia, kuin esimerkiksi tämän hetkiset järjestelmäkamerat. P2-kameran hyvä puoli on sen helppokäyttöisyys. Kaikkiin kameran toimintoihin pääsee helposti käsiksi sen rungon sivusta. Kameran kahva ja muotoilu mahdollistavat monimuotoisen kameratyöskentelyn, hyvin erilaiset kuvakulmat, sekä käsivaralta kuvaamisen.

Uutistuotantojen studio-osuuksissa käytetään nykyään lähinnä robottikameroita. Ne toimivat uutislähetyksessä hyvin, sillä kuvakulmia on vain muutama, eikä kuvissa ole usein ylimääräistä liikettä. Robottikameran liikkeet ja kuvakoot voidaan määrittää ohjaamosta, mistä niitä ohjailaan. Uutistuotannossa kuvat usein katsotaan ennen lähetystä valmiiksi ja niitä ei enää lähetyksen aikana vaihdella. (Korvenoja 2004, 15.)

Uutiskuvaajan työtavoissa läsnä on aina päivittäinen deadline. Kiire ohjailee luoviakin valintoja, priorisointi ja käsitys tarvittavista kuvista ovat tarpeen. Kolodzyn (2013, 110) mukaan toiminnan ja reaktioiden näyttäminen on uutisjuttussa videon parasta antia. Videon avulla katsoja pääsee mukaan uutisten tapahtumapaikalle: video siis toimii katsojan silminä ja korvina. Uutisten tapahtumapaikka on tämän takia tärkeä pystyä hahmottamaan kokonaisuudessaan ja kuvaa on hyvä olla monista eri kuvakulmista. ”Puhuva pää” -tyylisessä haastattelukuvassa kasvot ja ääni yhdessä voivat kertoa paljon haastateltavan äänensävyistä ja tunnetiloista. (Kolodzy 2013, 110–111.)

Darren Durlach, palkintoja voittanut videokuvaaja ja nykyisin multimedia tuottaja Boston Globessa, kertoo uutisjuttua tehdessään taltioivansa ensisijaisesti hetkiä tai tapahtumia, joista kuuluu ääntä. Kuvaustilanteessa hän toistaa itselleen mantraa varmistaakseen saaneensa tarvittavat kuvat kustakin tilanteesta: ”Tight, medium, wide, action, reaction, get the moment”, eli ”lähikuva, puolikuva, laajakuva, toiminta, reaktio, taltioi hetki”. (Kolodzy 2013, 112.)

3 UUTISKUVAAJAN KEINOT JA VASTUU

3.1 Hyvä uutiskuva

Uutisjutun kuvaamisessa pätevät samat kuvallisen kerronnan säännöt kuin elokuvan kuvaamisessa. Klassinen draaman kaari ja kahdeksan kuvan järjestelmä ovat visuaalisen kerronnan työkaluja, jotka vievät kuvaajan jo pitkälle. Uutiskuvaajalle ominaista on tehokas työskentely kiireessä ja paineen alla, sekä hyvien kuvien etsiminen dokumenttikuvaajan kaltaisesti.

Uutista kuvatessa ajatellaan, että on loogista kuvata henkilöä, joka puhuu. Pirilän ja Kiven (2005, 30) mukaan tämä ei ole perusteltua, vaan puheen sisällön tulisi motivoida kuvakerrontaa elliptisesti. Elliptisellä kerronnalla tarkoitetaan pois jättämistä, jonkin merkityksettömän pois rajaamista ja olennaiseen keskittymistä. Jos siis puhuva pää-tyylisessä haastattelu-videossa haastateltava vain istuu, on elliptisen ajattelun mukaan mielekästä kuvittaa haastattelu jollain muulla aiheeseen liittyvällä kuvalla. Aaltosen (2011, 260) mukaan ”kuvittaminen” terminä on huono, sillä se luo mielikuvan jostakin päälle liimatusta ja irtonaisesta, mutta käytännössä kuvituskuvaa kuitenkin tarvitaan. Haastattelun jälkeen voi kuvata jotakin haastateltavan normaalia toimintaa, esimerkiksi

ruuan laittoa tai muita kotiaskareita. Jos haastattelu tapahtuu työpaikalla, voi haastateltava kirjoittaa työpöydän ääressä tai vastata puheluihin. Henkilö motivoi toiminnan, ja parasta olisi jos toiminta liittyisi myös kuvattavaan aihealueeseen. (Aaltonen 2011, 260.)

Uutiskuvaajan kliseisiä, mutta tarpeellisia peruskuvia ovat laajempi kuuntelukuva haastateltavasta, kuva haastateltavan käsistä, sekä jonkinlainen kävelykuva, esimerkiksi portaissa askeltaminen. Nämä uutiskuvaajan klassikot tulevat tarpeeseen esimerkiksi poliitikkoja tai kaupungin virkamiehiä kuvattaessa. Kun kuvataan kuvituskuvaa, on myös tärkeää kuvata toiminta kokonaisuudessaan. Aaltonen (2011, 263) neuvoo dokumenttikuvaajaa ottamaan kokonaisia kuvia, selkeällä alulla ja lopulla. Hän kehottaa myös jättämään tarpeeksi tyhjää tilaa kuvien alkuun ja loppuun, sillä tämä tulee helpottamaan leikkausta. Nämä neuvot pätevät yhtä lailla uutiskuvaamiseen. Kuvituskuvaa kuvatessa on yhtä kuvaa hyvä kuvata ainakin kymmenen sekuntia, vaikka kuvasta käytettäisiinkin vain kolme sekuntia. Kymmenen sekunnin kuvassa on tarpeeksi leikkausvaraa ja kuvaa voi myös myöhemmin käyttää arkistokuvana.

Kuvausryhmän on helpompaa rakentaa uutis- tai urheilutoteutus, kun kuvattava tapahtuma on heille tuttu (Millerson & Owens 2009, 350). Paikallisessa toimituksessa kuitenkin hyvin tavallista on, että kuvaaja saa tietää kuvattavan aiheen vasta kuvauspäivänä, joskus vain hetkeä ennen sovitun haastattelun alkamista. Kuvaajalta vaaditaan siis heittäytymiskykyä erilaisten kuvausaiheiden maailmaan.

Hyvä uutiskuva on selkeä, se näyttää jotain aiheen kannalta olennaista informatiivisella tavalla. Huovilan (2001, 124) mukaan uutisjutussa kuvan avulla ei varsinaisesti korosteta uutisaihetta, vaan kuvitus on usein vaatimatonta informaatiokuvaa. Toisaalta Korvenoja (2004, 42) huomioi, että kuvalla on aina oltava jokin motiivi. Miksi kameraa muuten edes vaivauduttaisiin laittamaan päälle? Turunen (2011, 131) taas korostaa sommittelullisten elementtien keskinäistä rytmiä yhteydessä kunkin tv-ohjelman luontaiseen rakenteeseen.

3.2 Uutiskuvan rajausta ja sommittelu

Sommittelu ja kuvan rajaaminen ovat uutiskuvaajan sisäistä näkemystä, mutta ennen kaikkea kuvakerronnan sääntöjä ja opeteltuja perusasioita. Pirilän & Ki-

ven (2005, 101) mukaan kuvan rajausta on valinta siitä mitä katsojan annetaan nähdä ja kuulla. Kuvakulmat ja -koot sekä sisäinen sommittelu ovat rajaamista.

Uutiskuvaa pidetään usein objektiivisena peilinä todellisuudesta. Kuvaajan tekemä rajausta on kuitenkin usein pelkistetty, yksinkertaistettu palanen todellista kuvattavaa kohdetta. Rajauksen tarkoituksena on välittää katsojalle mielikuva uutisaiheesta, jokin kohdetta hyvin kuvaava symbolinen otos. Tarkoituksena ei ole näyttää kaikkea.

Journalistisessa uutistyössä, etenkin Yleisradiolla työskennellessä, on kuitenkin tiettyjä objektiivisuuden velvoitteita. Esimerkiksi haastattelussa kaikkia haastateltavia pyritään kuvaamaan silmien korkeudelta. Ala- tai yläkulmasta kuvaaminen antaisi tietynlaisia mielikuvia. Haastattelukuvassa rajausta on usein puolikuva, puolilähikuva tai joskus jopa lähikuva haastateltavasta. Haastateltava henkilö on yleensä aseteltuna kultaiseen leikkaukseen eli hieman joko kuvan oikealle tai vasemmalle puolelle. Kuvassa on tärkeää olla ylimääräistä tilaa sen ylä- ja alapuolella. Tämä on tärkeää, esimerkiksi siksi, että ruudun alapuolelle lisätään tv-lähetyksessä nimi-planssi eli "tegu".

Kuva 1. Kaakkois-Suomen alue-uutiset 18.12.2015.

Turunen (2011, 129) toteaa kultaisen leikkauksen olevan uutismaailmassa usein vaistonvaraista ja likimääräistä. Se on myös usein tiedostamatonta ja kuitenkin huomaamattomasti sisältyy sommittelun ratkaisuihin. (Turunen 2011, 129–130.)

Kuvassa 1 uutistenlukija on aseteltuna kultaiseen leikkaukseen: suunnilleen keskikohdan ja vasemman reunan puoliväliin. Toisaalta myös uutisaiheesta kertova kuvanäyttö on kultaisessa leikkauksessa ja melkein samassa tasossa uutistenlukijan kanssa. Uutistenlukija ja näyttö ovat siis kummatkin kuvapinnan aktiivisia alueita, joihin katsojan katse kiinnittyy. Sommitelmalliset säännöt liittyvät katsojan tapaan pitää kuvaa mieleisenä tai epämiellyttävänä. Visuaalisten signaalien miellyttävyys ei kuitenkaan ole säännönmukaista. Toisinaan harmoninen tasapaino toimii, toisinaan taas kuva, jossa sitä rikotaan. Kultaisen leikkauksen viehäytys liittyy säännönmukaiseen keskeissymmetrian rikkomiseen. Katsojalle on visuaalisesti miellyttävää, että kuvapinnan keskiosan sijaan korostetaan sen viereisiä alueita. (Turunen 2011, 129–131.)

Katseen suunta on myös sommittelun kannalta merkittävä tekijä. Korvenojan (2004, 62–63) mukaan kuvattavan henkilön kontaktisuuntaan, joka usein on katseen suunta, tulee jättää enemmän tilaa kuin kohteen taka-alalle. Haastattelukuvassa tärkeää on myös huomioida kuvattavan henkilön tausta. Hyvä tausta on visuaalisesti miellyttävä, sopii uutisaiheeseen ja tuo kuvaan syvyyttä ja kolmiulotteisuutta. Taustalla olisi myös hyvä olla toimintaa, mutta ei sellaista, joka vie katsojan huomion uutisaiheesta.

Uutiskuvassa sommittelu on usein olemassa olevien visuaalisten elementtien yhdistelyä ja rajaamista otokseen katsojaa miellyttävällä tavalla. Kun kuvataan uutisjuttua, ovat miljöö, sen esineet ja ihmiset jo olemassa. Tilanne on siis aito ja visuaalisesti optimaaliset kompositiot usein etsitään tilanteesta, toisin kuin elokuvamaailmassa, jossa ne rakennetaan. Aaltosen (2011, 261) mukaan dokumenttielokuvan kuvaajan tulisi etsiä symboleja ja metaforia koko ajan kuvaustilanteessa, sillä kuvat merkitsevät aina jotakin. Hyvät dokumenttikuvaajat eivät vain taltioi näkemäänsä, vaan kuvaavat vaistonvaraisesti: *Kamera kokee, paikallaan ollessaankin, se etsii, reagoi ja tuntee.* (Aaltonen 2011, 262.)

3.3 Uutiskuva on ikuinen ja kertakäyttötavaraa

Uutiskuvasta sanotaan usein, että se on vain kertakäyttöinen tuote. Kuvat näkyvät vain hetken, eikä kukaan niitä yleensä tule enää jälkikäteen katsomaan. Tv-maailman kiireessä onkin helppo ajatella, että eihän se nyt niin tarkkaa ole! Tämähän on vain yksi tv-juttu! Korvenoja (2004, 28) on kuitenkin eri mieltä.

Hänen mukaansa hyvin tehty tv-työ ei vie enempää aikaa kuin huolimattomasti tehty. Välinpitämättömässä asenteessa pahinta on se, että tavallinen katsoja ei ehkä huomaa *mikä* ohjelmassa on vialla, mutta epämääräinen vaikutelma voi laskea uutisen tai jopa koko kanavan luotettavuutta. (Korvenoja 2004, 29.)

Korvenoja (2004, 29) nostaa myös esille, että ammattimainen kameratyöskentely korostuu erityisesti paikalliskanavilla: *Kun katsojat ovat tottuneet valtakunnallisten kanavien laatuun, ei paikallinen tuotanto saa olla ainakaan merkittävästi huonommin toteutettua, jotta katsojat ylipäänsä viitsivät pysyä kanavalla.* Korvenoja ei ole väärässä, mutta valtakunnallista ja paikallista tuotantoa verrattaessa on huomioitava erilaiset työ- ja henkilöstömäärät, sekä deadlinet. Paikallistuotannoissa resurssit eivät yksinkertaisesti ole samanlaiset, kuin valtakunnan uutistoimituksessa. Pienemmässä päivittäistuotannossa onkin tärkeää kohdistaa voimavarat oikein ja panostaa tehokkuuteen.

4 UUTISJUTTU RAKENTUU

Uutisjutun rakentuminen alkaa toimittajan ideoinnista, aihe konkretisoituu kuvaustilanteessa ja editointivaiheessa uutinen löytää lopullisen muotonsa. Uutiskuvaajan tulee ymmärtää kuvallisen kerronnan lisäksi leikkaamisesta ja äänenkäytöstä. Myös uutisjutun tarkasteleminen dokumentin- tai elokuvantekijän kannalta avaa uutisen kerrontamahdollisuuksia.

4.1 Dokumentaarinen vs. elokuvallinen ajattelu

Uutiskuvaamista voi helposti verrata dokumentin kuvaamiseen. Toisaalta niin dokumentin, kuin uutisenkin kuvaamisessa pätevät samat elokuvan teon säännöt. Dokumentin kuvaaminen on yhtä lailla arvaamatonta, kuin uutisten kuvaaminen: uutisjutun tai dokumenttielokuvan kärki saattaa muuttua kesken kuvausten, jos aiheesta ilmenee jotain uutta ja merkittävää. Elokuvan kerrontakin toki saattaa löytää uusia muotoja elokuvanteon aikana, mutta pääasiassa käsikirjoitus pyritään tekemään näkyväksi sellaisena kuin se on.

Television luonteessa on elokuvasta poikkeavaa sen sisältämä ohjelmiston rakenne. Tv-ohjelma liittyy aina suurempaan kokonaisuuteen, eheytyttämään ohjelmiston virtaan. Elokuvan viehätys taas perustuu arjen yläpuolella

olevaan, maagiseen ja tiiviiseen katselukokemukseen. Television koukuttavuudessa kyse on samanaikaisesti päällekkäin lähetettävästä tv-tarjonnasta ja katsojan mahdollisuudesta vaihtaa napin painalluksella virtuaalisesta todellisuudesta toiseen. (Turunen 2011, 24–25.)

Uutisjutuissa on totuttu hyvin asialliseen esittämisen tapaan, joten usein ajatellaan, että tarinallinen kerrontatapa on liian viihteellinen uutisissa käytettäväksi. Nikkisen & Vacklinin (2012, 163) mukaan hyvässä uutisjutussa on kuitenkin draaman aineksia, eikä draaman rakennepuoleksi ole kovin kaukana uutislähetyksestä. Draama alkaa uutislähetysten kaltaisesti katsojan kiinnostuksen herättävällä alkusysäyksellä. Suurin poikkeus draaman ja uutisen välillä on kuitenkin loppu. Draamassa jännitettä kasvatetaan loppua kohden ja merkittävin asia tapahtuu lopussa. Uutislähetyksessä jännite taas hiipuu tasaisesti loppua kohden. (Nikkinen & Vacklin 2012, 163–165.)

Kuten uutisten, myös dokumentin tavoitteena on taltioida jokin tapahtuma elävästä elämästä. Uutiset kuitenkin kuvataan ja lähetetään ulos samana päivänä. Dokumenttia taas kuvataan pidemmän aikavälin kuluessa. Uutiset pyrkivät esittämään lähinnä faktoja, kun taas dokumentin teossa faktojen lisäksi työvälineitä ovat tunteet, ilmapiiri, mielipiteet ja dramatisointi. Dokumentissa voidaan syventyä esimerkiksi johonkin yhteiskunnan ongelmaan, mitä uutisissa on mahdollisesti vain raapaistu päältä päin. Uutinen kertoo tapahtuman, dokumentti hakee syitä, tunnelmia ja lopputuloksia. (Ward, Birmingham & Wherry 2000, 357.)

4.2 Toimittaja on ohjaaja: toimittajan ja kuvaajan yhteistyö

Elokuvamaailmassa ohjaaja on vastuussa kaikista elokuvan taiteellisista ratkaisuista. Ohjaaja on tuotannon tärkein taitelija, joka suodattaa työryhmän ideat oman visionsa läpi ja pitää kokonaisuuden kasassa. (Hyytiä 2004, 62–63.) Usein elokuvan maailma ja käsikirjoituskin ovat ohjaajan luomuksia. Uutis- ja ajankohtaistuotannoissa toimittajat ovat ohjaajia. Uutisjuttujen aiheet ja sisältö tulevat heiltä.

Toimittaja ja kuvaaja lähtevät yleensä kahdestaan uutisjuttu-keikalle. Toimittajan tehtävänä on sopia haastattelut ja kuvauspaikka valmiiksi edellisinä päivinä ennen kuvauskeikkaa. Toisinaan toimittaja informoi kuvaajaa kuvaus-

keikasta päivää ennen ja he juttelevat yhdessä tarkemmin uutisjutun näkökulmasta ja mahdollisesti myös visuaalisesta toteutuksesta. Toisinaan keikalle lähdetään äkillisesti ilman tarkempaa yhteistä suunnitelmaa.

On hyvä, jos toimittaja ja kuvaaja tulevat hyvin keskenään toimeen tai ainakin heillä on yhtenevä mielikuva kuvattavasta uutisjutusta. Aaltosen (2011, 247) mukaan dokumenttielokuvassa ohjaajan ja kuvaajan yhteistyö on tekemisen tärkein lähtökohta. Niin kuin hyvä ohjaaja, myös hyvä toimittaja antaa kuvaajalle tilaa. Hyvä ohjaaja ymmärtää, että kuvan taltioiminen on huomattavasti hitaampaa kuin sen katsominen. (Aaltonen 2011, 247.)

Kuvauskeikalla toimittajan tehtävänä on haastateltavan lämmittely sillä aikaa kun kuvaaja laittaa kamera-, ääni- ja valokalustoa pystyyn. Kaakkois-Suomen Ylellä toimittajasta riippuu kertooko hän haastateltavalle mitä kysymyksiä aikoo kysyä. Jotkut toimittajat ajattelevat, että kun kysymys esitetään kahteen kertaan jää toisesta vastauskerrasta pois ylimääräiset asiat ja epäröinnit. Toisaalta jos kysymys kysytään vain yhden kerran, on haastateltavan vastaus aidon spontaani. Kuvaaja ei keskeytä haastattelua, ellei jokin kuvassa tai äänessä ole pahasti pielessä. Toimittaja on ohjaaja: hän ilmoittaa kun haastattelu lopetetaan.

Vaikka toimittaja on ohjaaja, voi kuvaajakin ohjata visuaalisia valintoja uutisjutussa. Esimerkiksi kuvaussuunnan ja haastatteluasetelman järjestäminen on usein kuvaajan vastuulla ainakin Kaakkois-Suomen Ylellä. Kuvaaja pyrkii ajattelemaan kuvauspaikan valinnassa haastattelua kokonaisuutena: onko valaistus hyvä? Kuuluuko lähistöltä häiriöääniä? Onko haastateltavan tausta mielekäs? Kuvaaja voi ohjata haastattelutilannetta esimerkiksi pyytämällä: ”Voisiko haastateltava käydä kasvot ikkunasta tulevaa valoa kohti?”.

4.3 Äänen vaikutus kuvaan uutisjutussa

Ääni tuo merkittävän ulottuvuuden uutisjuttuun. Se kuljettaa katsojan uutisen tapahtumapaikalle, ääni välittää tunnetta ja sävyä: se antaa katsojille tietoa siitä mitä uutisessa tapahtuu. Haastattelussa haastateltavan ääni antaa katsojalle myös tarkempaa tietoa uutisaiheen asiayhteydestä ja yksityiskohdista. Ääni tuo uutisjuttuun uskottavuutta. (Kolodzy 2013, 100–101.)

Uutisjutussa on erittäin tärkeää, että haastattelun ääniraita tallentuu ehjänä. Jos haastattelun kuvaaminen epäonnistuu, voidaan sen päälle kuvittaa muuta kuvituskuvaa, grafiikkaa, jopa still-kuvia. Huono äänenlaatu taas voi pilata koko uutisjutun. Ylen aluetoimituksissa käytetään haastatteluiden tallentamiseen perinteistä kapulamikkiä, tai vaihtoehtoisesti nappimikkejä. Kuvituskuvan ääni tallennetaan kameran mikrofonilla. Puomimikkiä ei paikallisissa uutistuotannoissa juuri koskaan käytetä.

Korvenojan (2004, 171) mukaan kuvaustilanteessa ei koskaan kannata ottaa mykkää kuvaa. Vaikka tiedossa olisi, että kuvaa tullaan käyttämään haastattelun päälle ilman ääntä, on ääni syytä ottaa ainakin kameramikrofonilla. Leikkauksivaiheessa saatetaan huomata, että ääntä tarvitaan tai kuvaa voidaan käyttää myöhemmin arkistokuvana. Korvenoja (2004, 171) korostaa, että yksikameratuotantoja tekevän kuvaajan on tunnettava myös äänityöskentelyn perusteet.

Spiikkiä pidetään usein epäelokuvallisena kerrontakeinona, mutta uutistoteutuksissa sitä on totuttu käyttämään paljon. Huono spiikki kertoo mitä kuvassa tapahtuu, ei tuo kuvaan mitään lisää vaan tappaa myös katsojan mahdollisuuden omaan havainnointiin. Väärinkäytettynä toimittajan selostus tekee uutisjutun kuvista merkityksettömiä. Spiikkiä voi kuitenkin käyttää myös oivaltavasti ja mielikuvituksellisesti. Parhaimmillaan spiikki kuljettaa uutisen tarinaa, se tuo esiin toimittajan persoonan. Spiikki taustoittaa, tiivistää pohtii ja esittää kysymyksiä. Tärkeää on, että spiikki toimii hyvin muun uutisjutun ääni- ja kuvakerroksen kanssa. (Aaltonen 2011, 373–374.)

4.4 Uutiskuvan leikkaus: kuvaaja leikkaa kuvaustilanteessa

Ammattimainen uutiskuvaus vaatii ennakkosuunnittelua, sekä refleksinomaisista tehokkuutta kuvaustilanteessa. Kuvaajan tulee ajatella kuten leikkaaja, mikä hän paikallistoimituksessa usein onkin. Elokvamaailmassa elokuva voi löytää uuden muodon, rakentua täysin uudella tavalla leikkauspöydällä. Uutisjuttua leikatessa tämä toki on myös mahdollista, mutta uutisleikkaajan aika on todella rajallinen. Tämän takia kuvaaja-leikkaajan, paikallistoimituksessa mediatoimittajan, tulee kyetä visualisoimaan tekeillä olevan uutisjutun rakenne jo kuvausvaiheessa. *Hieman liioitellen voisikin todeta, että elokuva on jo kerralleen*

leikattu kun se on kuvattu (Pirilä & Kivi 2008, 35). Kuvaaja havainnoi tilannetta, hän etsii sen toiminnan, draaman kaaren. Miksi tämä kuva tulisi ottaa? Mihin kuvaan se yhdistetään? Uutisleikkaus lähtee toiminnasta. Liikkuvat kohteet, ihmiset tekemässä asioita - toiminta on uutisjutussa visuaalisesti kiinnostavinta. Aika on kortilla ja valinnat tulee tehdä nopeasti. Leikkaava uutiskuvaaminen vaatii harjaantumista, sen oppii vain työtä tekemällä.

Paikallistoimituksissa kuvaaja usein itse leikkaa kuvaamansa materiaalin. Kuvaaja siis saa heti välitöntä palautetta siitä mitkä kuvat onnistuivat ja mitä kuvia olisi tarvinnut vielä ottaa. Leikkaavaan kuvaustyyliin harjaantuu siis parhaiten myös itse leikkaamalla. Päivittäinen kuvaaminen ja oman materiaalin leikkaaminen kehitti ainakin minua paremmaksi kummassakin työssä. Työskentelyni kuvaustilanteessa parani, sillä tiesin mitä kuvia tarvitsisin leikkausvaiheessa. Toisaalta taas kehityin myös leikkaajana, sillä kun tein kuvatessa virheitä jouduin opettelemaan niiden korjaamista editointivaiheessa.

Leikkauspöydällä uutisjuttu rakennetaan usein ääniraita edellä. Toimittaja tekee aluksi käsikirjoituksen, jonka mukaan otetaan myös uutisjuttuun tarvittavat spiikit. Tämän jälkeen mediatoimittaja poimii haastatteluista ”sataset”, asettelee ne spiikkien väleihin ja aloittaa kuvittamisen. Yleensä mediatoimittaja kuvittaa uutisjutun ilman toimittajan läsnäoloa. (Jansson 2013, 18.)

Uutisjutun editoinnissa tärkeää on pitää mielessä katsojat. Tärkeintä on, että katsoja ymmärtää mistä uutisesta on kyse. Kuvia on hyvä näyttää mieluummin pidemmän aikaa kuin liian vähän aikaa.

5 TYÖPAIKKANA PAIKALLISTOIMITUS

5.1 Työyhteisö ja mediatoimittajan rooli

Uutispäällikkö on vastuussa uutispäivästä kokonaisuudessaan. Hänen työkuvaansa kuuluu esimerkiksi päivän radiouutisista vastaaminen, sekä tv-uutisiin tulevien uutisaiheiden valitseminen ja suunnittelu toimittajien kanssa. Uutispäällikkö vetää aamulla kaikille yhteisen ideointi- ja suunnittelupalaverin, jossa käydään läpi edellisen päivän uutislähetys ja suunnitellaan tulevaa päivää. Suunnittelutyö, työnjohto ja organisointi kuuluvat olennaisesti uutispäällikön työtehtäviin. Uutispäällikkö myös päättää kuka toimittajista olisi paras toi-

mittamaan mitäkään uutisaihetta. Lisäksi hän päättää kuka kuvaaja sopisi ja aikataulullisesti ehdosi toimittajan työpariksi. Päivän aikana uutispäällikkö hioo uutisjuttujen näkökulmia yhdessä toimittajien kanssa ja kasaa illan uutisten ajolistaa. (Kontio 2010, 11–12.)

Visuaalisesti olennaista tv-uutisissa on reaaliaikaisuus. Uutiset tapahtuvat tässä ja nyt – katsojan hetkessä. Mielikuvaa vahvistaa uutistenlukijan vahva läsnäolo. (Turunen 2011, 84.) Nikkisen & Vacklinin (2012, 166) mukaan uutis- ja asiaohjelmista on löydettävissä kaksi juontajatyyppeä: uutistenlukija ja uutisankkuri. Uutistenlukijan tehtävänä oli aikaisemmin nimenomaan *lukea* uutisia, artikuloida asiat selkeästi ja pysytellä passiivisesti asialinjalla. Nykyään uutistenlukija on uutisankkuri, joka toimii myös toimittajana, laatii käsikirjoituksia ja tekee haastatteluja. Maailmalla, erityisesti Yhdysvalloissa ja Englannissa uutisankkurit ovat jo suorastaan persoonallisia tv-tähtiä. (Nikkinen & Vacklin 2012, 166.) Ylen alueellisissa tv-uutisissa uutisankkurin on tarkoitus olla katsojan luotettava tuttu, joku joka kertoo päivän tärkeät uutiset katsojan lähi-alueelta (Yle Suomen tv-uutiskirja, 2015).

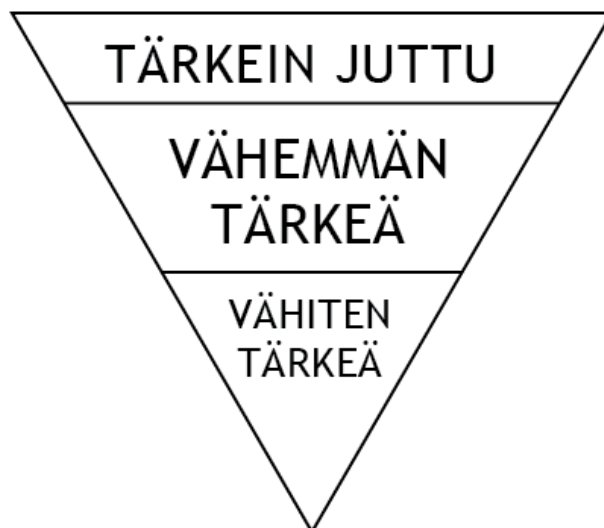
Toimittaja on uutispäivän aikana vastuussa yksittäisestä uutisjutusta. Uutispäällikkö ja tuottaja suunnittelevat jutun aihepiirin yhdessä, mutta toimittaja vastaa loppujen lopuksi uutisjutun journalistisesta sisällöstä. Toimittaja työskentelee päivän aikana yhdessä mediatoimittajan kanssa ja he lähtevät kuvauskeikalle yhdessä ja kokoavat editointivaiheessa materiaaleista uutisjutun. Kyse on yhteistyöstä, mutta loppukädessä toimittajalla on viimeinen sana jutussa käytettäviin haastatteluihin ja kuvituksiin. Toimittaja tekee kuvauskeikan jälkeen uutiseen käsikirjoituksen ja spiikkaa tarvittaessa puheosuudet. Toimituksesta riippuen toimittaja on enemmän tai vähemmän osallisena uutisjutun kuvittamisessa. (Jansson 2013, 16.)

Ylen paikallistoimituksissa leikkaaja ja kuvaaja ovat usein sama henkilö, mediatoimittaja. Mediatoimittaja kuvaa ja leikkaa. Hän on alueilla tekninen osaja, jonka työ liittyy visuaalisen sisällön tuottamiseen. Mediatoimittajan työvuoroista löytyy myös ohjaaja-vuoroja, joissa mediatoimittaja siis toimii uutislähetksen ohjaajana studion ohjaamossa. Mediatoimittajan työ on nopeatempoista ja vaihtelevaa. Työnkuva on monipuolinen ja mediatoimittajalta vaaditaan laajaa moniosaamista niin tekniikasta, kuin kuvallisesta sommittelustakin.

5.2 Tv-lähetyksen rakenne

Uutislähetyksellä on hyvin kaavamainen rakenne selkeällä alulla ja lopulla. Lähetys alkaa tunnusmusiikista ja uutistenlukijan tervehdyksistä ja päättyy vastaavasti hyvästeihin ja loppumusiikkiin. Uutislähetyksessä aihe-alueet muodostavat näytöksiä, joissa vaihdellaan inserttien, studio-osuuksien sekä erilaisten uutisjuttutyyppeiden välillä (Nikkinen & Vacklin 2012, 165).

Nikkinen & Vacklin (2012, 187) esittelevät kirjassaan Television runousoppia uutisten kärkikolmiomallin. Mallin mukaan tärkein ja tuorein tieto, eli pääuutinen laitetaan uutislähetyksen kärkeen. Seuraavaksi siirrytään vähemmän tärkeään, yleensä kotimaan tai ulkomaiden asioihin. Lopuksi uutislähetys päätetään kulttuuri tai/ja urheilu-uutisiin. Kuten kuvasta 2 voidaan nähdä, kärkikolmiomallin tarkoitus on että katsoja saisi ensimmäisenä tärkeimmän informaation, eli kovat uutiset. Loppuun jätettäisiin kevyemmät ja vähemmän tärkeät, pehmeät uutisaiheet. Kovilla uutisaiheilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi uutisia politiikasta, taloudesta tai onnettomuuksista. Pehmeät uutiset taas sisältävät aiheita ihmisistä ja yhteisöistä: esimerkiksi pääsiäismunien koristelukerhosta tai alueen parhaasta nakkioskista.

Kuva 2. Uutisten kärkikolmiomalli

Alue-uutisissa kärkikolmiomalli toimii kyllä uutisten tärkeysjärjestyksen kannalta, mutta alueuutiset ovat aihepiireiltään ja tyyliltään usein jo pehmeitä uutisia. Paikallisuutisissa ei nimensä mukaisesti kerrota ulkomaiden uutisia, tai mui-

den kotimaan alueiden uutisia elleivät ne vaikuta myös kyseessä olevan alueen ihmisten elämään. Alueuutisissa katsojia viehättää ajatus siitä, että hekin olisivat voineet olla mukana uutisten tapahtumapaikalla (Nikkinen & Vacklin 2012, 163). Paikallisuus ja alueuutisten henkilökohtaisuus tuo uutisaiheita lähemmäs katsojia.

5.3 Uutisjuttu tv-lähetyksessä: sähke, 100 ja uutisjuttu

Nikkinen & Vacklin (2012, 167) listaavat kirjasta Inside Reporting toimittaja Tim Harrowerin neljä yleisintä uutisten juttutyyppiä, jotka ovat: naamasähkeet, kuvasähkeet, yhdistelmät sekä pakkaukset. Ylen alueellisissa tv-tuotannoissa näitä uutismalleja kutsutaan nimillä sähke, 100 ja uutisjuttu.

Kuvasähkeellä tarkoitetaan uutista, jossa uutisankkuri lukee uutisen kameralle ja ensimmäisen lauseen jälkeen siirrytään editoituun kuvamattoon. Uutistenlukijan ääni kuuluu kuitenkin kuvituksen taustalla, eikä videopätkässä haastatella ketään.

Kuvasähkeen kuvittaminen on mediatoimittajalle usein arkista. Se tehdään tehokkaalla rutiinilla muiden töiden ohessa. Usein kuvasähkeissä käytetään myös jo aiemmin tv-uutisissa näytettyä arkistokuvaa. Sähkeeseen on kuitenkin tärkeää valita parhaat, uutisesta eniten kertovat otokset. Jos arkistokuvaa käytetään, on kuvien järjestystä hyvä myös muuttaa: kenties käyttää materiaalia useammasta eri sähkeestä. Tärkeää on myös laittaa parhaat kuvat ensimmäiseksi, sillä uutistenlukijan lukunopeudesta riippuu, kuinka kauan kuvamattoa näytetään. Sähke on pieni osa koko uutislähetystä, mutta kokonaisuus ratkaisee ja katsoja huomaa hyvän kuvan ja kokee huolellisen kokonaisuuden.

Naamasähkeeksi sanotaan uutis-sähkettä, jossa kuvamattoa ei käytetä. Tällaista ratkaisua saatetaan käyttää jos kuvituskuva ei löydy tai sitä ei ole sopivaa käyttää, esimerkiksi henkrikostapauksessa. Nikkinen & Vacklin (2012, 168) toteavat, että naamasähkeet ovat nopeita osuuksia, jotka sijoitetaan pidempien uutisjuttujen väleihin. Myös live-raportointi ja puhelinsoitot luetaan naamasähkeisiin.

Uutislähetyksessä ”satasella” tarkoitetaan sataprosenttisella äänellä ja kuvalla taltioitua haastattelun pätkää. Yleinen yhdistelmä on ”sähke-satanen”, jossa uutistenlukija lukee uutista ja tämän päälle tulee ensin sähke-kuvamattoa. Kun

uutistenlukija on saanut oman osuutensa luettua, siirrytään lyhyeen editoituun kommenttiin haastateltavalta.

Uutisjuttu, Harrowerin luettelossa neljästä yleisimmästä uutisten juttutyypistä ”pakkaus”, on tv-lähetystä varten etukäteen toimitettu ja koottu videototeutus. Perinteisessä uutisjutussa on käytetty useampaa kuin yhtä haastatteluvideota, kuvituskuvaa, sekä toimittajan erikseen äänittämiä spiikejä. Uutisjutut ovat yleensä useamman minuutin pituisia ja niiden avulla päästään uutisaiheeseen käsiksi usein jo hieman syvemmin. Uutisjutussa uutista ei pelkästään todeta, vaan ilmiölle tai tapahtumalle etsitään syitä tai se selitetään auki tarkemmin. Tarinallisessa uutisjutussa saatetaan tutustua yhteen haastateltavaan henkilöön ja hänen tarinaansa. Toisaalta pidemmässä uutisjutussa on usein useampi haastateltava ja näin aihealueeseen saadaan useampia näkökantoja. Tämän opinnäytetyön produktiivinen osuus koostuu kuvaamistani ja leikkaamistani uutisjutuista.

6 MUUTOKSET TYÖTAVOISSA

6.1 Aikaisemmat uudistukset Ylen alue-toiminnassa

Alueellinen uutistoiminta käynnistyi Ylellä tammikuussa 2000, kun alueelliset tv-lähetykset aloittivat ensin kolmella kokeilualueella Lounais-Suomessa, Keski-Suomessa ja Pohjois-Suomessa. Koko maan kattavat alueelliset tv-uutiset aloittivat Ylen hallituksen aloitteesta Hämeessä ja Uudellamaalla maaliskuussa 2003, Itä- ja Kaakkois-Suomessa marraskuussa 2003 ja Pohjanmaalla toukokuussa 2004. 2009–2011 Ylen alueilla luovuttiin DVCam ja Digital Betacam kameranauhureista ja siirryttiin nauhattomiin Panasonic P2-kameroihin. 16:9 kuvasuhteeseen siirryttiin myöskin vuonna 2011, kun studiokamerat uusittiin. (Ekman 2015, 2-3.)

Vuonna 2011 Ylen aluetoimituksiin syntyi yksityiskohtainen visuaalinen ohje paikallisuutisten tuottamiseen. Tämä ATVU-konsepti 2011 pyrki siihen, että alueiden uutiset erottautuisivat visuaalisesti valtakunnan uutisista. Tavoitteena oli ihmisläheisempi kerronta, paikallisuuden korostaminen, sekä tarinallisuus. Myös juontajien esiintymiseen, pukeutumiseen ja puhetyyliin, sekä studion lavastukseen ja valoihin tehtiin muutoksia. (Latvala 2012, 20.)

ATVU 2011-uudistuksessa uutisaiheet jaettiin kerronnan ja aihepiirin mukaan tarinakoriin, faktakoriin tai ilmiökoriin (Yle Suomen tv-uutiskirja 2015). Ohjeistuksen mukaan tarinallinen tv-juttu toteutettiin, kun sille löydettiin päähenkilö, sekä kiinnostava kuvallinen kerronta. Tarinallista kerrontaa käytettiin myös niin sanotuissa ilmiöjutuissa. Ilmiöjutulla tarkoitettiin jotain uutta aihetta, josta ei ollut tehty tutkimusta, vaan lähinnä havaintoja. Faktakorin aiheista tehtiin perinteisempiä uutisjuttuja, joissa keskipisteessä oli itse asia. Faktakoriin kuuluivat kovat uutiset, kuten politiikka, talous ja onnettomuudet. (Latvala 2012, 22–33).

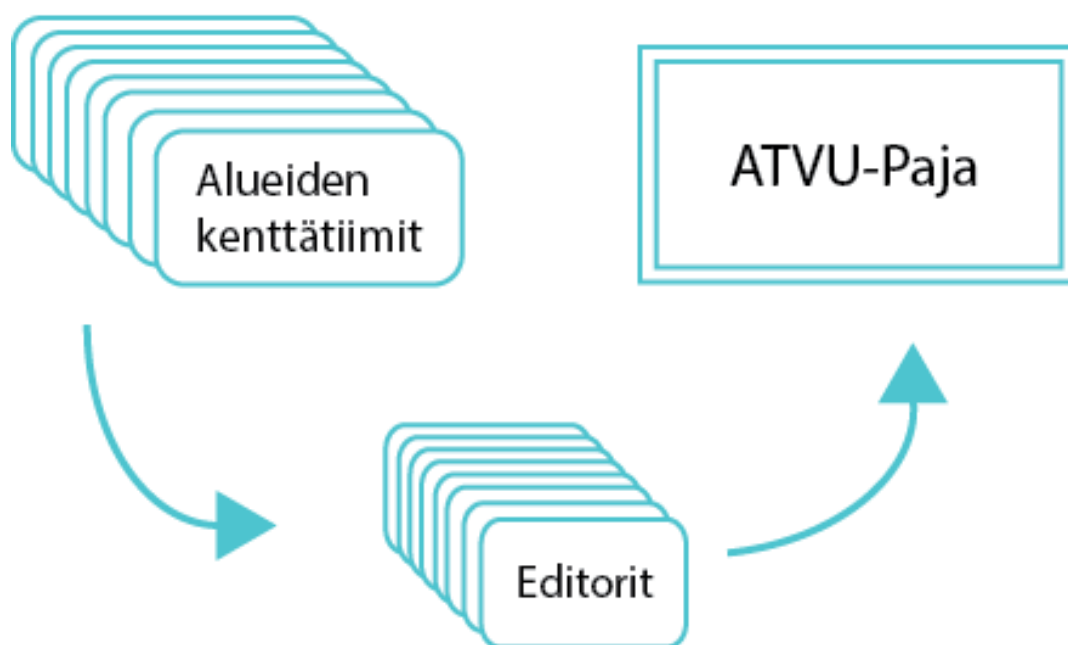
Vuosina 2013–2014 alueiden tv-studioiden ohjausjärjestelmät uusittiin. Esimerkiksi äänentarkkailulaitteistot ja kuvantarkkailumonitorit vaihdettiin ja näin säilytettiin tuotannon jatkuvuus ja lähetyksen tuore visuaalinen ilme. (Ekman 2015, 2-3.) Tammikuussa 2015 alueuutiset siirrettiin ykköskanavalle, jossa niiden lähetyksajat ovat 17.06 ja 18.22. Lähetyksaikaisten aikaistaminen kolminkertaisti alueellisten tv-uutisten katsojaluvut. 18.22 lähetyksellä on keskimäärin 700 000 katsojaa ja se on ollut toistuvasti toiseksi katsotuin uutislähetys koko maassa. (Malminen 2015.)

6.2 Ylen alueuutisten keskittäminen Tampereelle ja ATVU-pajaan siirtyminen

Ylen aluetoimituksissa tapahtui syksyn 2015 aikana muutos, jossa alueuutisten lähetykset siirrettiin Tampereelle ATVU-Pajaan. ATVU on lyhenne alueellisista tv-uutisista, Pajalla tarkoitetaan Tampereelle muodostunutta laajempaa työpajaa. Uutiset siis edelleen toimitetaan ja kootaan alueilla, mutta studio-työskentely ja uutisten lukeminen tapahtuu Tampereella. Ylen vastaava päätoimittaja Atte Jääskeläinen (2015) korostaakin kolumnissaan, että sisällöllisesti uutiset tuotetaan edelleen alueilla ja alueiden määrä säilyy ennallaan. Työntekijöiden määrää ei siis vähennetä, vaan alueiden toimittajat vapautuvat tekemään monimuotoisempia sisältöjä tv-uutisiin, radioon ja nettiin.

Atvu-pajaan siirtyminen muutti hieman alueiden toimittajien työnkuvaa ja ammattinimikkeitä. Alueilla uutistenlukijoina toimineet toimittajat lukevat edelleen uutisia radiossa ja jatkavat toimittajan työtehtäviään. Uutispäällikön ammattinimike on nyt sisältövastaava. Sisältövastaava laatii edelleen päivän ajolistan ja valitsee uutislähetykseen tulevat uutisisällöt.

Myös mediatoimittajan työnkuvaan tuli muutoksia. Aikaisemmin mediatoimittajan työhön kuului uutisten kuvaus ja editointi, sekä uutisten ohjaajana toimiminen studiossa. Nyt alueuutiset kuitenkin ohjataan Tampereelta ja siksi alueiden ohjaajan uusi työnimike on editori. Editori on vastuussa uutispaketin kaasaamisesta ja valmiiden materiaalien lähettämisestä Tampereelle. Työpäivänsä aikana editori päivittää tietoja päivän lähetyksestä iNews-ohjelmaan, hän kasaa säägrafiikat, editoi mahdolliset arkistosähkeet ja lähettää kaiken uutislähetykseen tulevan materiaalin Tampereen lähetysyksikköön. Editori toimii myös Pajan yhteyshenkilönä lähetyksen tekniseen toteutukseen liittyvissä asioissa ja varmistaa, ettei ajolistalla ole virheitä.

Kuva 3. Uutisjutun kulku alueilta ATVU-Pajaan (Yle Suomen tv-uutiskirja 2015)

Kuten kuvassa 3 esitetään, tuottavat mediatoimittajat uutisjutut alueilla yhdessä toimittajien kanssa. Kun tv-juttu on valmis, lähetetään se kunkin alueen editorille. Editori käyttää uutisjutun Vidigo-ohjausjärjestelmän läpi ja varmistaa ettei siitä puutu esimerkiksi nimiplansseja, otsikkokuvaa tai tikkeritekstiä. Kun editori on tarkastanut uutisen, lähettää hän sen Tampereelle ATVU-Pajaan, josta uutiset ohjataan ja luetaan ulos.

6.3 Muutokset Ylen tv-juttujen visuaalisessa toteutuksessa

Hyvin yleinen ja perinteinen uutisjuttu-malli sisältää muutamia kasvokuvalla otettuja sataprosenttisia haastattelun pätkiä (satasia), toimittajan editointihuoneessa äänittämiä selostuksia (spiikkejä), sekä aiheeseen liittyvää kuvitusta ja mahdollisesti ääntä. Ylellä pyritään nyt kuitenkin uutisten monimuotoisempaan toteutukseen. ”Spiikki-satku-spiikki”-malli hylätään ja toimittaja halutaan nähdä osallistuvana ja aktiivisena osapuolena uutisjutussa. Toimittaja siis osallistuu, mutta ei ole osapuoli. Tällä tavoin tuodaan paikallisuutta muuten Tampereelta luettaviin lähetyksiin. Lisäksi tällainen toiminnallinen uutisjuttu tuo onnistuessaan vaihtelevaa, raikasta ja uutta näkökulmaa usein niin kaavamaiseen uutislähetykseen.

Kuva 4. Janne Helo, toimittaja Jenni Mehtonen & Hilma Bertta-koira. Kuvajaaja: Vilma Hannén

Kuvallisesti uudenlaisen uutisjutun ohjeistuksena on haastattelun kuvaaminen suoranomaisesti, jonkin aiheeseen liittyvän toiminnan yhteydessä. Haastattelun tulisi tuntua dialogilta toimittajan ja haastateltavan välillä, ei yksipuoliselta kommentoinnilta. Tämän takia ”puhuva pää”-mallisista haastattelukuvista pyritään eroon. Ylellä ei myöskään haluta paikallaan seisovien, kameraan tuijottavien toimittajien yksinpuheluita, ”ständäreitä”. Kuvassa 4 toimittaja ja haastateltava silittelevät lenkkipolulla uutisjutun Hilma Bertta-koiraa. Tämä asetelma

on luonnollinen tapa saada kaikki kolme uutisjutun osapuolta samaan kuvaan. Lisäksi koiran rapsuttelu tuo kuvaan toiminnallisuutta.

ATVU-uudistuksen tavoitteena on tehdä alueellisesta uutislähetyksestä monipuolisempi ja moniulotteisempi uutiselämys. Kuten Pirilä & Kivi (2005, 21) korostavat, on elämässä yhtä lailla toimintaa ja tapahtumia, kuin puhetta ja keskustelua. *On vaikea uskoa, että elämä ja elokuva olisivat pelkästään puhuvia päitä ja niiden tallennusta* (Pirilä & Kivi 2005, 21).

Ylen uusi linjaus alueiden uutislähetysiin on siis visuaalisuuden korostaminen, kerronnan keskiössä ihmiset ja toiminta. Jos uutisaihetta ei ole mahdollista kertoa kuvallisesti, kerrotaan se lyhyesti, vaikka aihe olisi yhteiskunnallisesti merkittävä. Uutisaiheen sijainti uutislähetyksessä osoittaa aiheen painoarvon, ei uutisjutun kesto. Tavoitteena on uutislähetysten selkeyttäminen, omakoh-taisen tiedon tarjoaminen katsojalle, sekä elämyksellisempi esitystapa. (Yle Suomen tv-uutiskirja 2015.)

Kritiikkinä uuteen linjaukseen on kuitenkin aiheen vaikutus kuvausmuotoon. Esimerkiksi surmatyöstä tai auto-onnettomuudesta ei ole sopivaa tehdä toiminnallista, tapahtumapaikalla jaloittelua tai muuta oheis-aktiiviteettia sisältävää uutis-spektaakkelia. Asiallinen ja vähäeleinen visuaalinen toteutus on tällaisissa tapauksissa oikea ratkaisu. Uutiseen ei myöskään mahdu yhtä paljon asiaa, kun eläytyminen ja toiminta vievät enemmän aikaa. Tavoitteena on, että toimittaja saisi tuotettua kertovat ”spiikit” jo kuvaustilanteessa, eikä niitä tarvitsisi äänittää jälkikäteen. Toimittajan on kuitenkin vaikeampaa artikuloida uutisaiheesta luontevasti kameran edessä, kuin lukea suoraan paperista jälki-äänityksessä. Jos toimittaja ei lisäksi ole hyvä esiintyjä, voi lopputulos olla kiu-sallinen myös katsojille. Uudenlaisen toteutustavan on tarkoitus antaa katsoji-lle parempi uutiselämys, ei viedä heidän huomiotaan pois itse uutisaiheesta.

Uutisjutun kuvaamisen aikataulu on kireä, eikä mediatoimittajalle anneta aikaa visuaalisen toteutuksen suunnittelemiseen etukäteen. Kuvaajalta siis toivotaan luovempaa ja elokuvallisempaa lähestymistä uutisjutun rakentamiseen, mutta aikaa ennakkosuunnitteluun ei anneta. Luovan kuvallisen tuotoksen aikaan-saaminen vaatii ennakkosuunnittelua, vuorovaikutusta toimittajan ja kuvaajan välillä sekä tarpeeksi aikaa kuvauskohteessa toteutuksen aikaansaamiseksi. Vaatimuksien kovetessa myös resursseja on laajennettava.

6.4 Sosiaalinen media audiovisuaalisena alustana

ATVU-pajaan siirtyminen toi alueiden mediatoimittajille enemmän aikaa visuaalisen sisällön tuottamiseen sosiaaliseen mediaan. Facebook-videot, nettistreamit sekä netin kuvakollaaseja sisältävät uutisjutut yleistyivät. Lisäksi pyrkimyksenä oli lisätä suorien uutispätkien määrää tv-lähetyksessä. *Teemme työtämme ensin mobiiliin ja nettiin, mikä muokkaa tapaamme tehdä telkkaria. Meillä on nyt iso mahdollisuus ihmisläheisempään tv-kerrontaan* (Yle Suomen uutiskirja 2015).

Janet Kolodzyn (2013, 5) mukaan tämän päivän journalisteille moniosaaminen sosiaalisesta mediasta on tärkeää. Toimittajien tulisi työskennellä sulavasti alustoilla, joita katsojatkin käyttävät, kuten Twitter, Facebook ja YouTube, Kolodzyn kirjoittaa. Ylen aluetoiminnassa tähän selvästi pyritäänkin. Yle Etelä-Karjalalla on oma Twitter, Facebook-sivu, sekä Instagram. ATVU-uudistuksen aikana nettisisällön merkitystä korostettiin entisestään. ”Verkko edellä”-ohjeistus kannusti netissä käyttäjäystävällisempään audiovisuaaliseen tuotantoon. Esimerkiksi Facebook-videoihin alettiin tehdä tekstityksiä, jotta ne voisi halutessaan katsoa myös ilman ääntä. Kun lähdettiin tekemään tv-juttua, tehtiin todellisuudessa monimediallista audiovisuaalista tuotantoa. Kuvaa otettiin videokameralla, still-kameralla ja mahdollisesti myös kännykällä. Tavoitteena oli saada uutinen näkyviin mahdollisimman monelle lukijalle tai katsojalle, erilaisiin audiovisuaalisiin formaatteihin sitä soveltaen.

Tällä hetkellä journalistista sisältöä tuottavat päivittäistuotannot kaikkialla maailmassa haluavat olla nopeita ja ensimmäisiä. Olemme uutisten kuluttajina tottuneet saamaan kaiken haluamamme tiedon heti, tässä ja nyt, meille mieluisilta audiovisuaalisilta alustoilta. Kolodzyn (2013, 44) mukaan helppo ja nopea informaation saatavuus painostaa journalisteja täyttämään tehokkuuden ennako-odotukset. Painostusta uutissisällön tuottajille lisää myös nykyajan älypuhelimet, jotka mahdollistavat kenen tahansa tapahtumapaikalle sattuneen ottamaan valokuvan tai twiittaamaan uutisaiheesta ensimmäisenä. Kolodzy (2013, 44) käyttää tästä termiä ”Act of random journalism”. Uusien audiovisuaalisten alustojen käyttöönotto vaatii kuitenkin vastuuta, eettisyyttä ja näkemystä siitä, mikä ylittää uutiskynnyksen. Sosiaalisen median hyödyntämisen journalistisessa uutistyössä tulisi siis edelleen olla luotettavaa

ja uskottavaa, sillä sitä yleisö uutisilta haluaa, alustasta riippumatta. (Kolodzy 2013, 44–45.)

6.5 Omat uutisjutut

Tein työsuhteeni aikana Yle Kaakkois-Suomessa monia uutisjuttuja. Vaikka olin ollut Lappeenrannan Ylellä työharjoittelussa kesällä 2014, oli minulla vielä talven 2015 sijaisuuteni alussa paljon uutta ja myös uudelleen opittavaa. Esimerkiksi uutisten ohjaamista ja editorina toimimista en ollut vielä harjoittelujaksonei aikana päässyt tekemään ollenkaan. Lisäksi ATVU-uudistuksen tuomat visuaalisen uutiskerronnan muutokset vaativat jonkin verran totuttelua. Valitsin tämän opinnäytetyön produktiiviseen osuuteen neljä uutisjuttua, jota kuvasin ja leikkasin työsuhteeni aikana. Nämä esimerkki-jutut kuvaavat pyrkimystäni visuaalisesti monipuolisempaan uutisjuttuun.

Uutisjuttuni droineista eli kauko-ohjattavista ilma-aluksista seuraa varsin perinteisen uutisjutun mallia. Video alkaa toimittajan spiikillä, jossa selostetaan kuvan tapahtumia. Toisaalta tässä tapauksessa spiikki on toimiva, sillä droinit itsessään ovat varsin epätavallisia ja kuvaa on myös ilma-aluksen näkökulmasta maanpinnan yläpuolelta. Seuraavaksi kuvaan tulee perinteinen ”puhuva pää” –haastattelukuva. Tämän jälkeen siirrytään kuvitukseen, jossa droinin ohjaaja lennättää ilma-alusta. Kuva on mielenkiintoista, sillä sitä on kahdesta kuvakulmasta, jotka leikkautuvat hyvin yhteen. Myös droinin liike elävöittää kuvaa. Eläväisen ilma-aluskuvituksen jälkeen uutisjutun lopussa olevat kuvitukset Mikkelin lentoasemalta tuntuvat kuitenkin vaisuilta. Olisi ollut mielekästä näyttää esimerkiksi kuvaa jostakin toisen mallisesta droinista, tai esittää visuaalisesti jotakin muuta tapaa, mihin kauko-ohjattavia ilma-aluksia voidaan käyttää. Tämä uutisjuttu tehtiin yhteistyössä Itä-Suomen Ylen kanssa.

Uutisjuttuni Hilma Bertta –lintukoirasta on ATVU-uudistuksien mukainen, tarinallisempi ja visuaalisesti aktiivisempi uutistoteutus. Haastattelun aikana toimittaja ja haastateltava kävelevät Hilma Bertta -koiran kanssa maastossa ja lopuksi he käyvät kyykkyyyn rapsuttelemaan koiraa. Koiran pajailun kannalta matala kyykky-asento oli luonteva ja myös visuaalisesti hyvä, sillä näin kaikki kolme mahtuivat samaan kuvaan. Toiminnallisuutta uutisjuttuun toi myös nappimikkien käyttö. Uutisjuttua kuvatessa liikkuminen ja toiminnallinen ote tapah-

tui luonnollisesti, sillä kyseessä oli pehmeä uutisaihe ja koiran kanssa oli luontevaa kävellä ja temmeltää. Uutiskuvitusta olisi voinut vielä elävöittää esimerkiksi päästämällä koiran juoksemaan vapaana metsässä. Haasteena tämän uutisjutun kuvaamisessa oli käyttää vain osia haastattelusta, jossa on paljon liikettä. Tuntui hieman kömpelöltä ja epäloogiselta lisätä kuvaa autosta hypäävästä koirasta maastossa jo aikaisemmin nähdyn vaeltavan koiran jälkeen. Tarinallisesti jutun kronologisuus kärsi, mutta todellisuudessa katsoja tuskin kiinnitti huomiota tällaiseen yksityiskohtaan. Koira oli myös nopea ja vaikea kuvattava ja tämä toi oman haasteellisuutensa kuvaustilanteeseen.

Järven tarina -uutisjutun kokoaminen oli hieman toisenlainen prosessi tavallisiin uutistoteutuksiin verrattuna. Haastattelutilanne tapahtui tyhjässä elokuvateatterissa, jossa haastateltavina oli elokuvan ohjaaja ja pääkuvaaja. Kuvituksen kannalta tyhjä sali ei antanut juuri visuaalisen kerronnan mahdollisuuksia, mutta saimme onneksi oikeudet käyttää Järven tarina -elokuvan traileria uutisjutun kuvitukseen. Editointivaiheessa otinkin kaiken hyödyn irti trailerista, kuvat ja myös musiikin, jolla sain myös omaan uutisjuttuuni dramaattisemman sävyn. Uutisjutusta tulikin melkein kuin dokumentaarinen ”behind the scenes” video, kurkistus tekijöiden mietteisiin elokuvasta. Kun kyseessä on alueuutiset, myös paikallisuutta korostettiin mainitsemalla osan kuvauspaikoista sijainneen Etelä-Karjalassa. Toimittajakin otti melkein ihailevan roolin kuvaillessaan elokuvaa uutisjutun alussa. Tällainen tarinallinen tunnelmapalanen sopi uutislähetyksen loppupuolelle keventämään lähetystä.

Uutisjuttuni Matti Nykäsestä, hänen vaimostaan Piasta ja heidän kutsustaan Linnan juhliin oli monellakin tapaa haastava uutistoteutus. Toimittaja oli sopinut Pia Nykäsen kanssa, että uutisjuttu kuvattaisiin Nykästen kotona Joutsenossa. Saavuttuamme kuvauspaikalle kävi kuitenkin ilmi, ettei Matti ollut kotona vaan työmatkalla Helsingissä. Olimme myös sopineet toimittajan kanssa, että tekisimme jonkinlaisen alkujuonnon Nykästen postilaatikolla, johon kutsu Linnan juhliin oli kolahtanut. Haastattelu tapahtui kuitenkin sen verran myöhään iltapäivästä, että alkujuonnolle ei ollut tarpeeksi valoa ja pimeällä postilaatikolla kuvaaminen olisi saattanut luoda epämääräisiä mielikuvia esimerkiksi salakuvaamisesta.

Kompromissina kokosimme sitten uutisjutun, joka keskittyi Pia Nykäseen. Visuaalisesti kuvausmiljöö oli haastava, sillä Pia ei halunnut paljastaa vielä leh-

distölle Linnan juhliin valitsemaansa mekkoa. Toimittajan toivomia tanssipyörähdyksiä ei myöskään *Matin* poissaolon takia saatu. Lisäksi haastattelutilanne oli haastateltavan kotona ja tarkoituksena ei ollut häiritä haastateltavaa yhtään sen enempää kuin oli välttämätöntä. Kuvituskuviksi kuvasin sitten Linnan juhlien kutsua, Nykästen koriste-esineitä, valokuvia sekä *Matin* erilaisia palkintoja ja pokaaleja. Lisäksi huomasin sohvanreunalla puoliksi kudotun villasukan ja kysyin pystyisikö haastateltava kutomaan sukkaa kuvituskuvaksi. Tällainen kuva sattumoisin sopikin hyvin pariaksi Pian viimeiseen haastattelunpätkään: ”Mennään (Linnan juhliin) tämmösinä, tavallisina ihmisinä”.

Myöhemmin editointivaiheessa päätettiin kuitenkin, että myös Matti olisi tarpeen olla mukana uutisjutussa. *Matin* osuuden kävikin sitten kuvaamassa uutisjuttu-vuorossa ollut kuvaaja toimittajan kanssa erikseen. Myöhemmin yhdistin *Matin* haastattelumateriaalin muuten jo valmiiksi leikattuun uutisjuttuun. Tavoitteena oli, ettei katsoja huomaisi, että kuvat oli otettu kahdella eri kerralla. Kuvakerronnan kannalta hämäys onnistui, mutta katsojia saattoi silti epäilyttää, ettei pariskuntaa näytetty uutisjutun aikana kertaakaan samassa kuvassa. Toisaalta uutisjuttuun toi myös jännitettä se, ettei Mattia näytetty aivan heti uutisjutun alussa.

7 POHDINTA

Filosofi Walter Benjaminin mukaan uutinen ei olemukseltaan sovi tarinalliseen muotoon, sillä uutinen tulee itsessään ymmärtää heti, kun taas tarinassa on aina tulkinnan varaa (Nikkinen & Vacklin 2012, 164). Toisaalta vaikka uutiset perustuvat faktoihin, eivät ne ole täysin puolueettomia ja värittämiä tietoiskuja. Eikä minusta näin tarvitsekaan olla. Henkilökohtaisuus, tarinallisuus ja erilaiset mielipiteet tuovat uutista lähemmäs katsojaa. Objektiivisuus uutisessa on toki hyvä lähtökohta, mutta se ei sulje pois elämyksellistä, visuaalisesti painottunutta esittämisen tapaa.

Vastuu pyrkimyksestä uudenaikaiseen visuaaliseen kerrontaan kuuluu kuvaajille. Kuitenkin myös toimittajien, jotka toimivat päivittäistuotannossa ohjaajina, olisi hyödyllistä ymmärtää ja arvostaa visuaalisen kerronnan keinoja. Kuvien avulla voidaan kertoa informaatiota yhtä lailla kuin sanoillakin. Uutisten elämyksellisempi toteutustapa kuitenkin vaatii kaikkien osapuolien yhteistyötä ja pyrki-

mystä samaan lopputulokseen. Kuvaajien olisi hyvä olla uutisjutun suunnittelussa mukana jo alkumetreiltä asti: kenties toimittaja ja kuvaaja voisivat käydä yhdessä tutkimassa kuvauspaikan ennen kuvauspäivää ja yhdessä suunnitella myös toiminnan ja visuaalisen kerronnan.

Työjaksoni aikana huomioin, että tv-kuvaajan työ on ennen kaikkea moniosaamista. Mediatoimittajien työssä tärkeässä osassa ovat niin tekniset kuin sosiaalisetkin taidot, mutta myös taiteellinen ja tarinallinen lähestyminen. Tv-kuvaajalla tulee siis samanaikaisesti olla hyvä stressinsietokyky, sekä tekniikan tietotaitoa, mutta myös taiteellista visuaalista silmää.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää kuvaajan työnkuvaa ja identiteettiä muuttuvassa työympäristössä. Mitä kaikkea alueellisessa päivittäistuotannossa työskentelevän kuvaajan on hyvä tietää? Lähdin rakentamaan opinnäytetyötäni tv-uutisten alkuajoista, joista liikuin tämänhetkisiin uudistuksiin Kaakkois-Suomen Ylellä. Opinnäytetyötäni voi pitää pienenä karttana alueellisten tv-uutisten maailmaan. Se taustoittaa yhden Ylen aluetoimituksen työtapoja ja kuvaajan osaa ja keinoja. Mielestäni onnistuin tässä tavoitteessa opinnäytetyössäni.

Kaakkois-Suomen Ylellä ATVU-uudistus tapahtui juuri työjaksoni aikana, joten näin alun muutokset läheltä. Toisaalta olin vain muutaman kuukauden mukana uudistuksia läpikäyvässä paikallistoimituksessa. Kiinnostavaa saattaisi olla seurata ATVU-uudistuksen toteutumista jatkotutkimuksena myös pidemmällä aikavälillä. Unohtuvatko uudet ohjeet? Tai kuinka pian ohjeistukset tulevat taas muuttumaan? Media-alan kehitys kulkee eteenpäin suurin harppauksin ja myös tv-uutisissa tulee varmasti tapahtumaan muutoksia myös tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Aaltonen J. 2011. Seikkailu todellisuuteen - dokumenttielokuvan tekijän opas
- Aalto T. 2014. Ylen arvo suomalaisille 2014 - tutkimusraportti. Saatavissa: <https://drive.google.com/file/d/0B-S8Z6qbqH8WUFZaS2JwUGJVRkk/view?pli=1> [viitattu 10.3.2016].
- Ekman, P. 2015. Ylen alueellisten TV-uutisten tuotannon keskittäminen - toiminnallinen ja tekninen selvitys. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/101618/Opinnaytetyo_Ekman.pdf?sequence=1 [viitattu 10.3.2016].
- Huovila, T. 2001. Uutinen eri välineissä: GSM-sähkeestä taustajuttuun.
- Hyytiä, R. 2004. Ennen kuin kamera käy: Ideasta kuvauksiin, tekijät kertovat.
- Ilmonen K. 1996. Yleisradion historia 1926-1996, tekniikka, kaiken perusta.
- Jääskeläinen A. 2015. Päätoimittajalta: Alueuutisten vahvistaminen parantaa palvelua suomalaisille. Yle uutiset: näkökulmat. 9.2.2015. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/paatoimittajalta_alueuutisten_vahvistaminen_parantaa_palvelua_suomalaisille/7791663 [viitattu 14.3.2016].
- Kolodzy J. 2013. Practicing Convergence Journalism, An Introduction to Cross-Media Storytelling.
- Kontio S. 2010. Tämä on uutinen! Uutisointipäätökset monimediaisessa toimitusympäristössä. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22061/Kontio_Satu.pdf?sequence=1 [viitattu 28.3.2016].
- Korvenoja P. 2004. Tv-kameratyön perusteet.
- Latvala, J. 2012. Toimittajien toimintatavat kokevat muutoksen – Alueellisten tv-uutisten uudistuksien käyttöönotto Pohjois-Suomen uutisissa. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/41736/Latvala_Johanna.pdf?sequence=1 [viitattu: 1.3.2016].
- Lyytinen, J. 2016. HS:lle: Hallitus haluaa karsia Yleisradion tehtäviä ja leikata rahoitusta. Helsingin Sanomat 4.2.2016. Saatavissa: <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1454475141110> [viitattu 10.3.2016].
- Malminen, U. 2015. Alueellisten tv-uutisten katsojamäärät kolminkertaistuneet – toiminnan uudistaminen tehoaa. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/alueellisten_tv-uutisten_katsojamaarat_kolminkertaistuneet_toiminnan_uudistaminen_tehoaa/7791715 [viitattu 27.3.2016].
- Millerson G. & Owens J. 2009. Television Production.
- Nikkinen A. & Vacklin A. 2012. Television runousoppia: Toisenlainen katse tv-ohjelmiin.
- Pernaa V. 2009. Uutisista, hyvää iltaa: Ylen tv-uutiset ja yhteiskunta 1959-2009.

Pirilä K. & Kivi E. 2005. Otos, elävä kuva - elävä ääni.

Pirilä K. & Kivi E. 2008. Leikkaus, elävä kuva – elävä ääni.

Turunen Kimmo. 2011. Ruutu valaisee huoneen – Näkymä television lavastussuunnitteluun ja visuaaliseen ilmaisuun.

Ward, P., Bermingham, A. & Wherry, C. 2000. Multiskilling for Television Production.

Yle Kaakkois-Suomen alueelliset tv-uutiset. 2015.

Yle Suomen tv-uutiskirja. 2015. luettu Yle+ intranetistä 8.2.2016.